

Süryani Ruhaniyetinde Tanrı'yı Aramak

Süryani ruhaniyetinde Tanrı'yı arama, bilme ve tanıma süreci; insanı yalnızca konuşmaya değil, derin bir sessizliğe, **kutsal bir hayrete ve içsel bir dönüşüme** davet eder.

Aramak bir yöneliştir: O'nu bulma umuduyla O'na doğru adım atmak ve peşinden gitmektir. **Bilmek bir farkındalıktır:** O'nun lütfettiği vahiyle O'nun hakkında anlayış sahibi olmaktır. **Tanımak ise derin bir ilişki ve yaşanmışlıktır:** O'na içsel bir yakınlıkla bağlanmak ve O'nunla kurulan bağı hayatın her anında tecrübe etmektir. Bu bakımdan bilmek yalnızca zihinsel bir kavrayış düzeyinde kalırken; tanımak, bilgiyi canlı bir ilişkiye ve sevgi dolu bir yaşantıya dönüştürür.

Süryani ruhaniyetinde Tanrı hakkında konuşabiliriz; fakat O'nu sözcüklere hapsedemeyiz. O'nu tanıyabiliriz; fakat O'nun sınırsız özünü ve gizemini aklımızla bütünüyle kuşatamayız. **Çünkü Tanrı'yı aramak, yalnızca O'nun hakkında felsefi bilgi edinmek değil; insanın kendi sınırlarını fark ederek ilahî sırra açılması ve bu karşılaşmada ruhsal olarak başkalaşıp dönüşmesidir.**¹ Böylece Süryani geleneğinde söz ile sessizlik, bilgi ile hayranlık, ifade ile sır birbirinin karşısı değil; birbirini tamamlayan iki hakikat hâline gelir.

Süryani maneviyatının derinliği de tam bu noktada belirir: Amaç yalnızca **Tanrı hakkında doğru kuramlar üretmek değil, Tanrı bilgisinin insanın**

¹ Mesih'in öğretisi de insanı bu içsel dönüşüme yöneltir. Gerçek değişimin dışarıdan değil, **yüreğin dönüşümünden** başladığını gösterir. İnsan yalnızca yaptıklarıyla değil, yüreğinde taşıdığı öfke, kin, kibir, gurur, haset, ikiyezlülük, yargılama ve dışlama gibi görünmeyen hâllerle de yüzleşmeye çağrılır. Buna karşılık sevgi, merhamet, bağışlama ve hakikat, hayatın temel ölçülerine dönüşür. Bu nedenle Mesih'in yolu, insanı dünyadan uzaklaştırmayı değil; **dünyanın içinde yaşarken önce kendi iç dünyasında dönüşmeyi** öğretir. İnsan, kendi içindeki karanlığı görmeden dış dünyayı değiştirmeye yöneldiğinde, çoğu zaman değiştirmek istediği şeyin bir parçasını kendi içinde taşımaya devam eder. Ruhsal dönüşüm ise önce insanın kendisinden başlar; oradan davranışlarına, ilişkilerine ve nihayet çevresine yansır.

kalbinde ve eylemlerinde kutsal bir dönüşüm yaratmasıdır. Eğer bilgi yüreğe inmiyor, meyve vermiyor ve insanı daha merhametli, daha alçakgönüllü, daha adil, daha vicdanlı ve bağışlayıcı kılmıyorsa; o ruhsal bilgi henüz gayesine ulaşmamış demektir.

Hristiyan teolojisinde Tanrı'yı idrak etme yolunda iki temel yaklaşım öne çıkar: **Katofatik** (olumlayıcı/bildirici) ve **Apofatik**² (tenzihi/sırra açılan) yol. Bu iki yaklaşım birbirini nakzetmez; aksine ruhsal dengenin iki kanadını oluşturur.

Katofatik yol; Tanrı'nın Kendisini Kutsal Kitap'ta, yarattığı evrende ve bilhassa Kelâm'ın tecellisinde açıkladığı ölçüde O'nu tanımaya yönelir. O'nu sevgi, ışık, yaşam, adalet ve merhamet gibi yüce kavramlarla anar. Süryani geleneğinin ilahilerle, dualarla, şiirsel sembollerle (*rôze*) örülü zengin dili; Tanrı'nın bu sevecen yaklaşımını insanın gündelik hayatına taşır. İnsan dua eder, ilahi söyler ve O'nun sevgisini hayatın içinde tecrübe eder.

Apofatik yol ise insan aklının ve dilinin hudutlarını hatırlatır. Tanrı hakkında ne kadar yetkin konuşursak konuşalım, hiçbir kavram O'nun ezelî ve ebedî ilahî özünü (*usiya*) bütünüyle izah etmeye yetmez. Çünkü O'nu hangi sıfatla vasıflandırırsak vasıflandıralım, sözlerimiz O'nun büyüklüğünden ziyade insan idrakinin sınırlılığına ve yaratılmışlığımızın aciziyetine işaret eder.

Bu iki yol birlikte tecrübe edildiğinde kâmil bir denge kurulur: **Katofatik yol Tanrı hakkında konuşmayı ve şükretmeyi öğretirken, apofatik yol haddimizi bilmeyi ve O'nun karşısında huşuyla susmayı öğretir.** Biri insanı ifadeye ve ibadete, diğeri ise derin bir imana ve tefekküre götürür. Apofatik bilinç, insanı en büyük tehlike olan "**ruhsal kibirden**" ve Tanrı'yı bildiğini sanma yanılgısından korur.

² *Katofatik* ve *apofatik* kavramları Yunanca kökenlidir. *Katofatik* (καταφατικός), Tanrı hakkında olumlu ifadeler kullanarak O'nu tanımaya yönelen yaklaşımı; *apofatik* (ἀποφατικός) ise insan dilinin ve aklının Tanrı'nın özünü bütünüyle kavrayamayacağını kabul eden yaklaşımı ifade eder. Kısaca, katofatik yol **Tanrı hakkında konuşmayı**, apofatik yol ise **konusmanın sınırını bilmeyi** öğretir. Her ikisi de Tanrı'ya yönelişin birbirini tamamlayan iki boyutudur.

Tanrı'nın ilahî sırrını bütünüyle kavrayamayacağımızı bilmek, O'ndan uzaklaşmak veya O'nu inkâr etmek değildir. Bilakis O'nun sınırsızlığı karşısında kendi küçüklüğümüzü kabul etmek, O'na tevazu ve hayretle yaklaşımdır.

Yine Mor Efrem'in şu yakarışı, ilahî pınardan içmenin sırrını açıklar: ***“Seni düşündüğüm her şeyde, Senden gerçek bir hazine edindim. Sende neyi tefekkür ettiysem, Senden bir ırmak aktı. Ben de ondan gücüm yettiğince içtim. Bu ırmağın kaynağına övgüler olsun. Ya Rab, Senin pınarın, Sana susamayan kişiden gizlidir. Senin hazinen ise hor görene boş görünür. Sevgi, senin göksel hazinenin hazinedarıdır.”***⁴

4. **حَدِّدْ** كَيْفَ تَتَصَلَّى : **أَيُّ** مَقَامٍ تَحْبِبُ . **أَمَّا** كَيْفَ تَتَصَلَّى : **كَيْفَ** تَتَوَضَّأُ : **كَيْفَ** تَقْرَأُ : **كَيْفَ** تَسُجِّدُ . **أَمَّا** كَيْفَ تَتَصَلَّى : **كَيْفَ** تَتَوَضَّأُ : **كَيْفَ** تَقْرَأُ : **كَيْفَ** تَسُجِّدُ . **أَمَّا** كَيْفَ تَتَصَلَّى : **كَيْفَ** تَتَوَضَّأُ : **كَيْفَ** تَقْرَأُ : **كَيْفَ** تَسُجِّدُ .

Ve Mor Efrem bilgeliğinin özeti olan şu düstur arayışımıza yön verir: ***“Tanrı’yi kavradığını sanan, O’ndan uzaklaşır; O’nu aramaya devam eden ise O’na yaklaşır.”***

İnsan ***“Tanrı’yi biliyorum”*** dediği anda bile bilgisi bir damladan ibarettir. Tanrı’nın gerçek bilgisi, O’nun lütfuyla Kendisini yüreğe açmasıyla başlar. Elçi Pavlus’un buyurduğu gibi: ***“Bir şey bildiğini sanan, henüz bilmesi gerektiği gibi bilmiyor. Ama Tanrı’yi seven kişi, Tanrı tarafından bilinir.”*** (1. Korintliler 8:2–3)

Tanrı’ya giden yol; O’nu felsefi kalıplara sıkıştırmakla değil, her şeyin üzerinde sevmekle, O’nun yüceliği karşısında hayreti diri tutmakla ve bu arayış içinde her gün merhametle dönüşmekle aydınlanır.

Yusuf Beğtaş

www.karyohliso.com